

Hamlet İsxanlı

Baş həkimİ

(Hekayə)

GÖRÜŞLƏRİMİZ DAVAM EDİR...

(Lirik esse)

ZAHMAN

(Bəhri-təvil)

SƏN MƏNİ NİYƏ SEVDİN?

(Zarafat)

REDAKSİYAYA

Oxuculara dörd kiçik həcmli yazı təqdim edirəm: “Baş Həkimİ” adlı hekayə, “Görüşlərimiz davam edir...” adlı lirik esse, “Zahman” adlı bəhri-təvil və “Sən məni niyə sevdin?” adlı zarafatlı şeir. Mən, adətən, bir şey yazandan sonra “əsas iş görüldü” düşüncəsiylə yazını bir kənara buraxıb, gündəlik işlərimlə məşğul oluram, başım qarışır və bir sıra hallarda o yazını tamam unuduram. Bəlkə bunun bir səbəbi “sənət sənət üçündür”, ya “sənət xalq üçündür” dilemması qarşısında dərinədən düşünmədən birincini tərcih etməyimdər və beləliklə yazını oxuculara hazırlamağa – bu məsuliyyətli işə həvəsim olmur. Digər bir zəif cəhətim əksər yazılarımda dəqiq bitmə tarixinin qoyulmaması, yəni məlum olmamasıdır. Bu halda onu deyə bilərəm ki, hekayə hardasa iki (20 və 21-ci) əsrin qovuşduğu dövrün, esse isə son illərin məhsuludur. Zarafat-şeir isə bəlkə 15-16 il əvvəl yazılıb.

Bu dördlüyə daxil olan “Zahman” adlı yazının isə dəqiq tarixi var: 6 noyabr 2022-ci il! Bu yazı barədə bir neçə söz demək istəyirəm. Zahman mənim orta məktəb yoldaşım və dostumun adıdır. Mən Gürcüstanda Qardabani rayonunun Kosalı kənd orta məktəbində, Zahman isə həmin rayon mərkəzində yerləşən orta məktəbdə oxuyurdu. Məktəbdə iki müəllim Zahmanı dəcəllik etdiyinə görə sinifdəki qızların qarşısında döymüş, buna dözməyən Zahman evə qaçıb tufəng götürmüş və məktəbə, müəllimlər otağına atəş açmışdı. Buna görə Zahmanı məktəbdən xaric etdilər və atası Əli kişi onu bizim məktəbə göndərdi. Beləliklə, orta məktəbin son 11-ci sinfini bərabər oxuduq. O zaman başlanan dostluğumuz davam etdi, Zahmanın həyat yoldaşı Yetər xanım və bizim Nailə xanım da dostlaşdılar. Yetər xanımın vəfat etməsi Zahmanı təbii olaraq sarsıtdı. Zahmanın dünyası korlandı, ürəyi ağrımağa başladı.

Bu yaxınlarda dəhşətli bir xəbər yayıldı, faciə baş verdi – Zahman bu vəfasız dünyanı tərək etdi, bizi, bütün yaxınlarını qəm-qüssə işində qoyub getdi. Yas yerində Zahmanın bir tələbə yoldaşı mənə “Hamlet müəllim, siz Zahmanın yubileyində ona həsr etdiyiniz bir yazı oxudunuz və əlinizlə yazdığınız o yazını elə orda Zahmana verdiniz” – dedi. Yadıma düşdü. Zahmanın yubiley məclisinə gedəndə birdən ağılıma gəldi ki, bəlkə Zahmanın həyatında baş verənlərə işarə edən bir şey yazım. Bəlkə bir bəhri-təvil? Bəhri-təvil qafiyəli nəsrdir, bütün əsər bir cümlədən ibarətdir, bir nöqtə var – o da sonda; doğru dayanacaqlarla birnəfəsə şeir kimi oxunmalıdır. Sabirin “Ey fələk, zülmün əyandır” və “Ey əzizim, xələfim” ifadələri ilə başlayan bəhri-təvilləri məşhurdur.

Dostum Zahmanın qızı Nazpəri xanım əlimlə yazdığım “Zahman” bəhri-təvilinin surətini mənə göndərdi, orada yazıldığı və həmin gündə oxunduğu tarixi qeyd etmişəmmiş. Nazpəri xanıma təşəkkür edirəm. Dostumun ruhu şad olsun.

Baş həkim

(Hekayə)

Teymurun ad günü yaxınlaşırdı. Elə-belə ad günü yox, zarafat deyil, düz qırx yaşı tamam olur. “Qırx yaşında hər kamala çatarsan” deyiblər. Hikmət sahibi insanların dilindən çıxan və el aşıqlarının vəsf etdikləri fikirlər çox zaman düz olur, uzun illərin, əsrlərin zəngin təcrübəsi çox şey deyir. Amma, bu qəribə və mürəkkəb dünyada get-gedə artan tənqidi düşüncə hər şeyi təftiş edir, hər şeyə şübhə ilə yanaşır, hər şeydə bir əmma tapır, nəyisə bəh-bəhlə qəbul etməyə imkan vermir. Elə Teymur özü də bu cür düşüncə sahibidir.

Qırx ən məşhur rəqəmlərdən biridir – əlbəttə, riyazi baxımdan deyil, adət-ənənə, xalq ədəbiyyatı və mifologiyada tutduğu fəxri yerə görə. Tarix boyu müxtəlif xalqlarda qırx iri və hörmətli say hesab edilmiş, onun cürbəcür təzahürləri bu gün də qalmaqdadır. Qırx yaş insanın yetkinlik zirvəsi sayılır. Belə deyirlər ki, qırx yaşa qədər insan mühüm işlər görməli, onun yüksək mərtəbəyə çatdığı görünməlidir. Ata-babalar “Qırxında öyrənən gorunda çalar” demiş, “Qırxında yorğalamaq”, yəni cavanlıq fikrinə düşmək qınanmışdır. “Qırx yaşında haramdan əl çək” – mühüm öyüddür. İslam ənənəsinə görə Məhəmməd peyğəmbərə ilk vəhy onun qırx yaşında gəlmişdi. Folklorada “qırx igid”, “qırx quldur”, “qırx qız”, “qırx otaq”, “qırx bulaq” kimi ifadələr və günümüzdəki “qırx gün” adəti yaxşı məlumdur. “Adamın qırx damarı var, canı bərkdir, ölməz” deyimi məlumdur. “Qırxayaq” adlı quruda yaşayan, sürünən onurğasız qurdun və ya cücünün əslində neçə ayağı var? Doğrudan da qırxmı? Minlərlə növü olan bu cücülərin çox fərqli sayda ayaqları olur, qırxdan az da, məsələn, 10-12, lap çox da, hətta mindən çox ayağı olanlar mövcuddur. Qırxayaq el sözüdür, elmdə buğumayaqlılar və ya çoxayaqlılar, Avropa dillərində isə miriapodlar (ingiliscə: myriapods) deyilir. Bir sözlə, qırx müqəddəs olmasa da, qiymətli saydır.

Teymur kimi hörmətli insanın, istedadlı alimin, yaxşı dostun 40 yaşının xüsusi bir yubiley kimi qeyd edilməməsi mümkün olan iş deyildi. Düşməni razı olsa da, dostlar qəti razı olmazdılar...

* * *

Teymuru həyatda uğur qazanmış insan saymaq olar. Təhsilin bütün pillələrində, keçdiyi bütün fənləri yaxşı mənimsəmiş, orta məktəbdə müəllimlərin sevimlisi olmuş, ali məktəbdə fizika ixtisasını seçərək yaxşı oxumuş, sonra ara vermədən elmi araşdırmalara baş vurmuş, xarici universitetlərdə oxumuş, çalışmış, iki dəfə uğurla dissertasiya müdafiə etmiş, nəhayət professor olmuşdur. Sevilmiş, ailə qurmuş, bir oğul və bir qız atasıdır. Teymur xasiyyətə yumşaq və təvazökardır. Dostları az deyil – orta və ali məktəb yoldaşları, iş yoldaşları, bəzi yaxın qonşuları və uzaqdakı həmkarları.

Teymur və ailə üzvləri ad günlərini, adətən, ailədə qeyd edir, yeyib içir, musiqiyə qulaq asır, şənənirlər. Bu dəfə vəziyyət dəyişdi, ali məktəb yoldaşları və bir neçə yaxın qohum Teymurun qırx yaşının tamam olacağını bildikləri üçün “yığışub bunu xüsusi qeyd etmək lazımdır” – deyə hay-küy saldılar. Adətən, dostlar birlikdə şənənmək üçün bəhanə axtarırlar, bu halda isə uzağa getmək lazım deyil, səbəb göz qabağındadır – hörmətli dostun şərafinə məclis düzəldilməlidir; bu hamının ürəyindən idi. Teymurun həyat yoldaşı Reyhan xanım Teymurun “lazım deyil” sözünə fikir vermədən hazırlıq işinə girişdi, uşaqlar da sevinə-sevinə ona qoşuldular. Teymur, könülsüz olsa da, “yaxşı” deməli oldu. Hər şeydən əvvəl məclisdə iştirak edəcək qonaqların siyahısı tutuldu, allah eləməsin yaxınlardan kimlərsə yaddan çıxsın, sonra “bizi saymadınız” – deyə küsüb inciyəcəklər. Reyhan xanım, hər zaman olduğu kimi, hər şeyi öhdəsinə götürdü, Teymura ancaq alkollu və ya alkohollu içkiləri müəyyən etmək və almaq qaldı.

* * *

Qonaqlar gəlməyə başladılar – tək-tək, ikibir, üçbir. Bəzi kişilər həyat yoldaşı ilə, digərləri tək gəldilər. Tək gələn hər kəs Reyhan xanıma niyə tək gəldiyi barədə bir izahat verməyi özünə borc bildi, göstərilən səbəblərin bir qismi, mümkündür ki, uydurma idi – “arvad nəsə özünü yaxşı hiss etmədi” və ya “uşaqları qoyub gələ bilmədi” və ya “atası evindən gəldilər, ona görə əlacı kəsildi, evdə qalmalı oldu, amma yaman gəlmək istəyirdi”... Beləliklə, bu dost məclislərinə xas olan bir cəhət bu gün də özünü göstərdi – bu dəfə də qadınlar sayca kişilərdən az oldular.

Masanın üstü salatlar, içkilər və yeməklərlə dolmuşdu. Qonaqlar “qonaq otağı” adlanan otaqda

oturmuşdular, kefləri kök idi, niyə də olmasın?! Dostun ad günü, dostların bir yerdə lövbər salmaları, yemək-içmək, doyunca danışmaq, deyib-gülüb zarafat etmək, musiqiyə qulaq asmaq, mahnı oxumaq, rəqs etmək – belə gözəl əylənmək, gündəlik qayğıları unutmaq imkanı – az da olsa, hər gün ələ düşür...

Bir neçə yerdən “nuş olsun” sözləri səsləndi, salatlar işə düşdü. Reyhan xanım Teymura doğru him-cim edir, nəyisə ona başa salmağa çalışırdı. Teymur təbəssüm dolu məhəbbətlə ona baxıb çiyinlərini çəkdi, yəni, başa düşürəm. Reyhan xanım astaca “eh” deyib Teymura yaxınlaşdı və onun qulağına pıçıldadı: “Qonaqlara xoş gəldin de, ay Teymuuuur”. Teymur “hə” deyib ayıldığını göstərdi, dodaqlarını büzüb və qaşlarını qaldırıb gözləri ilə xanımına sanki “ay Reyhan, beləyəm, neyləyim” dedi və sözə başladı:

– Əziz dostlar, xoş gəlmisiniz bizə, bizim komamıza! Çox sevindiyimizi, şübhəsiz, bilirsiniz və görürsünüz. Niyə də sevinməyə, bir-birini çoxdan tanıyan, yaxşı tanıyan dostların, yoldaşların görüşü həmişə maraqlı olur, ürəklər ləzzətlə döyünür, gözlər açılır, işıq saçır. Əlbəttə, bu cür görüşlər üçün müəyyən səbəblər və ya bəhanələr olur, onlar vacib deyil. Bu görüş mənim qırx yaşımın tamam olması münasibətinə bağlı olsa da, dediyim kimi, vacib olan, xoş olan bizim bir yerə gəlməyimizdir. Qırx yaşın otuz doqquzdan və ya qırx birdən və digər yaxın yaşlardan böyük fərqi yoxdur. Hamınız riyaziyyat oxumusunuz, əksəriyyətiniz riyaziyyatla bağlısınız. Riyazi baxımdan da qırx rəqəminin elə bir gözəlliyi, fəvqəladəliyi yoxdur, sadəcə dilə-dişə düşmüş saydır. Guya bu yaşda adam müdrikləşməyə başlayır, kamillik dərəcəsinə çatır. Məncə, qəti belə deyil. Mənə elə gəlir ki, otuz yaşında mən daha ağıllı idim, indiki ağılıma şübhəm var, 50 yaşa çatsam, onda nə olacaq, bilmirəm... İstənilən halda, sizin hər birinizin qırxdan xeyli böyük yaşlara, iki qırxa, üç qırxa çatmağınızı arzu edirəm, özü də, sappasağlam şəkildə, əziyyət çəkmədən, kef çəkə-çəkə. Özünüz çox kökəlməyin, kefiniz kök olsun! Xoş gəlmisiniz! Hə, təbii ki, məclisə bir başçı, lider, tamada seçmək lazım gələcək. Son zamanlar demokratiyadan dəm vurmaq dəbə düşüb. Görək, tamadanı necə seçəcəksiniz? Buyurun!

Kənd açıqlığını, sərhədsizliyi özündə hifz edən Azad həməndə dilləndi:

– Elxan burda ola-ola kimin həddidir tamadalığa göz dikə və cürət edə. İçək Elxanın sağlığına!

Elxan özü də kəndsayağı adam idi, amma daha yumşaq və yəqin ki, daha həssas. O, mızıldandı:

– Yaşca bizim hər birimizdən böyük – hamılıqla hörmət etdiyimiz Musa müəllim burdadır, özü də çox gənc ikən Teymura universitetdə dərs deyib. Gəlin, Musa müəllimə qulaq asağ...

Tanışlar arasında hamıdan daha natural kənd adamı xasiyyəti ilə tanınan Musa müəllim etiraz etdi:

– Elxanın danışmaq qabiliyyəti mənə yoxdu, üstəlik, o, məclis üzvlərini hamıdan yaxşı tanıyır. İçək tamadanın – Elxanın sağlığına!

Hər tərəfdən “sağ ol, Elxan” səsləri eşidildi, dolu qədəhlər üz-üzə gəlib - cingildəşib boşaldılar. Teymur “görürsünüz bizdə seçkilər necə gözəl keçir, davasız-şavasız və layiqli adam seçilir” – deyərək badəni dodağına toxundurdu, bir neçə damcı udub, yerə qoydu. Elxan işə başladı, dostu Teymurun hamıya məlum olan keyfiyyətləri barədə özünəməxsus şirin dillə danışdı, əlində badə Teymura yaxınlaşdı, iki dost qucaqlaşdılar.

Məclis qaydalara uyğun olaraq davam etdi; hamı bir-bir yada salınır, möhkəm təriflənir və onun sağlığına badə qaldırılırdı. Kişiləri təklikdə təqdim edir, yanında xanımı olanlara isə xanımı da əlavə edir, uşaqları da yada salırdılar. Ağsaqqallardan, valideynlərdən başlayıb, Teymurun universitet yoldaşlarına, oradan da qohum və qonşulara keçdilər.

* * *

Elxan, doğrudan da, məclisi yaxşı idarə edir, yaxşı sözlər deyir, keçmişdə baş vermiş hadisələri hamını heyran edən dəqiqliklə yada salır, onlara bəzək-düzək vurmağı da unutmur və bu üsulla yeni sağlıqlara yol açır. O, Teymura tərəf döndü:

– Teymur, əzizim, bu məclisdə əyləşən hər kəs sənə hörmət etdiyin və sənə sevən seçmə adamlardır. Yaxşı tanış olduğun və sənə rəğbət bəsləyən adamların hamısını və ya əksəriyyətini dəvət etsən, gərək bir stadion kirayə edəydin. Amma bu vüsətcə kiçik, mehribanlıqla, məhəbbətlə dolu məclisimizdə mənim tanımadığım bir yoldaş iştirak edir. Mən bu gözəl geyimli, üz-gözümdən cəsarət yağan oğlanı deyirəm və bu yerdə sözü sənə ixtiyarına buraxıram.

Hamı nəzərlərini Elxanın dediyi adama yönəltdi. Adam göy rəngli yaraşığı, bahalı pencəkdə idi, dümağ şıq duran köynək geymiş, üstündə çəpəki qızılı dəmiri olan qırmızı qalstuk bağlamışdı. O, təkəbbürlə başını qaldırdı - "buyurun, baxın, görün, qiymətləndirin" deyirmiş kimi. Teymur qonağı məclisə təqdim etdi:

- Cabbar çox bacarıqlı gənctir, iş adamıdır, xaricdən ehtiyac duyulan malları ölkəmizə gətirir, təhsil və sənət etibarilə həkimdir, yaxşı həkimdir. Düzü, həkimlik sahəsini, hansı ixtisas sahibi olduğunu unutmuşam. Hər halda, hər iki fəaliyyət sahəsində tanınıb, öz yeri, öz mövqeyi var. Cabbarın yanında əyləşən həyat yoldaşı Ulduz xanımdır, bizim qohumdu, orta məktəbdə işləyir, dil-ədəbiyyat müəllimidir.

Məclisə kişilər çox sadə paltarda gəlmişdilər, pencək və ya toxunma köynəkdə, qalstuksuz. Qadınlar isə daha səliqəli, bir qədər daha baxımlı geyinmişdilər - bu da başa düşüləndir. Ulduz xanım yerə qədər sallanan tünd qırmızı rəngli gözəl don geyinmiş, boğazına güllü şərf bağlamışdı. Cabbar və Ulduz xanım şux hərəkət və dəbdəbəli geyimləri ilə seçildilər, yəqin ki, onlara göz qoyanların, gözaltı baxanların kiminin gözünü oxşayır, kiminin də gözünə batırdılar. Onlar sanki opera-balet teatrında tamaşaya və ya zənginlərin yığışdıqları kübar bir ziyafətə gəlmişdilər.

Elxan "təşəkkür edirəm, Teymur" deyərək, əlindəki badəni yuxarı qaldırıb, Cabbara tərəf baxdı, lakin onun şərəfinə söz demək üçün ağızını açmağa macal tapmadı, Cabbar onu qabaqladı, Teymurun həkimlik barədə deyə bilmədiyini demək zəruri idi:

- Teymur müəllim, həkim yox, baş həkim. Mən klinikanın baş həkimiyəm, iki ildən artıq...

Teymur istər-istəməz dodağını büzdü, Reyhana baxdı, Reyhan başını aşağı saldı. Elxan qaşını çatdı və "Eləmiiii?!" deyərək, sözü uzatdı, sanki nə deyəcəyini tapmaq üçün vaxt qazanırdı. Lakin, o, yenə söz deyə bilmədi, bu dəfə Azad işə qarışdı:

- Baş həkim? O nə deməkdir? Baş həkimi? Başa baxan həkim?

Azadı tanıyanlar onun iş qarışdırmağa başladığını anladılar. Özünə gələn Elxan gül-gülə onu dayandırdı:

- Baş həkim bilmirsənmi nədir? Klinikanın böyüyü, müdiri! Elə deyilmi, Cabbar qardaş?

Cabbar ona müraciət edildiyi üçün hörmət əlaməti olaraq ayaq üstə qalxdı və baş həkim vəzifəsini izah etməyə girişdi:

- Baş həkim səhiyyənin təşkili ilə məşğul olan, klinikanı idarə edən, onun yaxşı işləməsini təmin edən şəxsdir.

Azad qiymətli bir şey axtaran və birdən onu tapdığı üçün sevinən adama bənzəyirdi; bu halda çeynəmək və uzatmaq üçün mövzu tapmışdı:

- Dayan görək. Birinci - klinika nədir, öz dilimiz yoxdumu? Xəstəxana və ya Həkimxana demək lazımdır, Həkimxana daha yaxşı səslənir. Onun müdirinə isə həkimbaşı demək lazımdır! İkinci - baş həkim sözü altında nə yatdığını bilmək istəyirəm. Bu, yəqin baş həkimi deməkdir, yəni, başi müalicə edən! Dişə baxan həkimə diş həkimi deyilən kimi, başa baxana da baş həkimi deyilməlidir! Baş ağrısında sizin yanınıza gəlmək lazımdır, eləmi? - deyərək, üzünü Cabbara tərəf tutdu.

Cabbar "xəstələnməyin, işdir bir narahatlıq olsa, buyurun gəlin" deməklə kifayətləndi. O hələ burada bir lağ-lağ başladığını hiss etmirdi.

Azad:

- Deməli, "baş həkimi" deyəndə, başa baxan həkimdən söhbət gedir - deyib, azca düşündü və davam etdi:

- Yaxşı, baş mürəkkəb orqandır, dişlər ordadır, onlara baxan həkimə dedik ki, diş həkimi deyilir, Elxan müəllim, diş həkiminin elmi adı nədir?

Elxan dərhal cavab verdi:

Stomatoloq, elə deyilmi?

Azad:

- Hə! Üstəlik, diş həkimləri bütün digər həkimlərdən fərqli təhsil görürlər, Tibb universitetlərində stomatologiya ayrıca fakültə olur, düzdümü?

Cabbar Elxanın sözüə güc verdi:

- Hə, stomatologiya ayrı fakültədir, təhsil müddəti də beş ildir, tibbdə isə - altı ildir.

Azadı tanıyanlar onun qızıışdığını və artıq dayana bilməyəcəyini başa düşdülər.

- Ay sağ ol! Göz də başda yerləşir, düzdümü, iki göz?! Onun da öz həkimi var - göz həkimi. Ona

elmdə nə deyirlər? – deyə, üzünü Elxana çevirdi.

Elxan asta danışandır, yaxşı bildiyi bir şeydən danışanda da bir az fikirləşir, ağızından sözü yavaş-yavaş, çeynəyə-çeynəyə, sinonimlər işlədə-işlədə çıxarır. Cabbar bu dəfə də Elxanı qabaqladı və xüsusi vurğu ilə “oftalmoloq” dedi.

Azad məclisi ələ almışdı, Cabbarı da ovsunlamışdı:

– Ay Allah ölənlərinizə rəhmət eləsin! Görürsünüz ki, başda nələr var?! Daha nə var? Boğaz, burun, qulaq! Bunların da öz həkimi varmı?

Yerdən “hə” səsləri eşidildi.

– Bəs onun elmi adı nədir?

Sükut. Deyəsən, həvəskarlar bunu bilmirlər. Reyhan yavaşcadan “lor həkim” dedi. Qərribə burasıdır ki, Cabbar bu dəfə tələsmədi, əli ilə Reyhana “dayan, gözlə” işarəsi verdi və üstün tonla dilləndi:

– Hə, bu bir az çətindir, həkim deyilsiniz ki, biləsiniz. Düzgün ardıcılıq belədir: qulaq, burun və boğaz. Bu sahədə ixtisaslaşmış həkimə otorinolarinqoloq deyirlər! Sadə şəkildə Lor – həkim deyilir.

– Gördünüzmü? – deyə, Azad düzüb-qoşmağa davam etdi:

– Adam baş həkimidir, bilir. Yaxşı, dışın öz həkimi var, gözün öz həkimi, qulaq-burun-boğaz üçlüyünün də öz həkimi. Bizim əziz dostumuz Cabbar də baş həkimidir, amma bu üçündən biri deyil. Bəs onda nəyin həkimidir? Başda nə qaldı? Sifətmi? Deyəsən, ayrıca sifətə, dəriyə baxan həkim də var, onun elmi adı nə oldu? Dermatoloq!

Bu dəfə Azad sualına özü cavab verdi, öz biliyini nümayiş etdirdi. Amma söhbəti bitirməmişdi:

– Yaxşı, başda nə qaldı? Bizim başa baxan həkimimiz Cabbar doxdur hansı sahədə ixtisaslaşmış? Başda, deyəsən, saçdan başqa heç nə qalmadı. Deməli, bizim əziz qardaşımız Cabbara ancaq saç həkimi olmaq qalır. Saç doxdurusanmı, qardaş? – deyə o, qalib nəzərlə Cabbarı süzdü, sonra ləzzətlə ətrafa baxdı, az qala hamını bir-bir gözdən keçirdi.

Azad dincələ bilmirdi:

– Saç da lazımlı şeydi, adamın saçı da ağrıya bilər.

Bu yerdə Elxan işə qarışdı:

– Molla Nəsrəddin “haran ağrıyır?” – deyə, bir xəstədən halını soruşur. Xəstə “saçım ağrıyır” – deyə, cavab verir. Molla təəccüblənir: nə yeyibsen? Xəstə: buz yemişəm. Molla gülür: nə yeməyin adam yeməyidir, nə də xəstəliyin.

Azad:

– Yəni deyirsən ki, saç doxduru lazımlı həkim deyil?

Cabbar güldü, onun gülüşü Azadı təəccübləndirdi, axı o, əmin idi ki, Cabbarın işini bitirib, onu məhv edib. Cabbarın dillənməyə halı olmamalı idi. Lakin Cabbar sıx saçlarını əli ilə geri darayıb, ötkəm səslə sözünü dedi:

– Dermatoloq saç da baxır. Saç və saçaltı dərinə müalicə edən həkimin xüsusi adı da var: trixoloq! Azad müəllim, saçınız çox seyrəlib, başa saç əkmək, başınızı düzəltmək mümkündür. Hər zaman qulluğunuzda hazırım!

Teymur gülə-gülə barışdırıcı gediş etdi:

– Cabbar tək həkim deyil, həm də iş adamıdır, Azadın təbirincə baş həkimidir və belə çıxır ki, başınıza saç əkə bilər. Burdakı müştərilərə, yəqin ki, güzəştlər edəcək.

Azad təslim olana oxşamırdı:

– Saç əkənə niyə həkim deyilməlidir ki? Peşəsi əkməkdirsə, adına əkinçi demək düz deyilmi?!

Məclisdə ağsaqqal sayılan, “el adamı” kimi tanınan Musa ortanı rahatlamağın vaxtı çatdığını hiss etdi:

– Ay Azad, əzizim, görürəm söz oyununa marağın var. Əslində, oyun yaxşı şeydir, Şekspir (Shakespeare) demişkən, həyat bir səhnədir, biz də oyunçu, qadın olsun ya kişi, hərəməzin bir rolumuz var, o səhnədə oynayırıq. Əlbəttə, sən özün yaxşı bilirsən ki, ad olaraq “başın həkimi” olsun, “əkinçi” olsun, saç tikdiyi üçün “dərzi” olsun, fərqi yoxdur. Ad şərti şeydir, sənə Azad, mənə Musa adı qoyublar, ayrı ad qoysalar təbiətimizdə heç nə dəyişməyəcəkdi.

Azad əlini döşünə qoyub Musa müəllimə doğru yüngül təzim etdi.

* * *

Yeməklərin böyük hissəsi yeyilmişdi, qalıqları süfrədən yığışdırıb meyvə və çay gətirdilər. Bunu qadınlar, evin oğlu və qızı etdi.

Reyhan xanım piano stulunu düzgün yerinə qoyub oturdu və barmaqları ilə şirmayı dillərdə gəzişdi, bu gəzintidən süzülən gözəl melodiya məclisi vəcdə gətirdi. O, dönüb musiqi ilə dolu mehriban nəzərlə əvvəl Teymura, sonra məclisə baxdı. "Həkim qız"ı çalın dedi kimsə. Oxumaq istəyənlər və ürəyi çırpınanlar pianoya yaxınlaşdılar. Kişili-qadınli bir dəstə mahnını oxumağa girişdi. Azad burda da qəmiş qoymağa yer tapdı:

– Başım da ağrımır ki,
Bir yanına gəlim mən.
Geyinib ağ xaladı
Qəlbimi dinləyəsen.

Ay canım, həkim xanım nə biləcək başın doğrudan da ağrır, ya yox. Yanına getmək istəyirsən, get, de ki, başım ağrır.

Öz aralarında oxuyub-çalan və arada şirin söhbət edən qadınlar kişilərin bu çəkişməsinə maraqla gözləndilər. Amma Ulduzun qulağı burda imiş və ya əri ilə bağlı söhbəti izləyirmiş. O, gözlənilmədən Azadın həkim qız məsələsinə münasibət göstərdi:

– Deyirsiniz ki, adam sevdiyi qıza yalan söyləsin, onu aldatsın ki, başım ağrır? Bu necə sevmək oldu?

Bu etiraz Musa müəllimin xoşuna gəldi, öz qaydası ilə əlini əlinə vurub ucadan güldü və Azada baxdı:

– Hə, nə deyirsən, yalan danışmaq, sevdiyi qızı aldatmaq yaxşı şeydimi?!

Azad öz ampluasında idi, sədaqətlə öz rolunu oynayırdı. O, gözü ilə Cabbarı axtardı:

– Bir də, doxdur, həkimə gəlib deyəndə ki, başım ağrır, həkim niyə xəstənin qəlbini dinləməlidir? Bu birbaşa hücum Cabbarı çaşdırdı, bir az fikirləşdi:

– Hər şey ürəyə bağlıdır, qan-damar sistemi...

Teymur araya girdi:

– Baş ağrısının dərmanı musiqidir, həyəcanı, stresi dağdır. Bir də, şair həkim deyil ki, şairə lazımdır ki, sevgilisi onun ürəyini dinləsin, görmürsənmi nə deyir: "Qoy toxunsun sinəmə, o şəfqətli əllərin". Sevgi olan yerdə təmas mühümdür!

Məclis sədri Elxan da çəkişmə, söz oyunu və lağ-lağa öz töhfəsini verdi:

– Bu fiziklər, riyaziyyatçılar qəribə adamlardır, normal adam kateqoriyasında deyillər. Məntiq onların əsas iş alətidir, amma bəzən ağ edirlər. Sonra da öz hərəkətləri barədə lağ-lağ, zarafat düzəldirlər. Ləzzətlə oxuduğumuz "Физики любят шутить" ("Fiziklər zarafatı sevirilər") kitabını yada salın!

Oyun havası çalındı. Ulduz süzə-süzə qadınları, həmçinin Cabbarı rəqsə dəvət etdi. Cabbar yaxşı oynayırmış. O, oynaya-oynaya Azadı çağırırdı. Azad güldü, sağ əlini yellədi; bu, yəqin ki "eh, olsun" deməkdi və rəqsə başladı. Sonra sağa-sola baxdı, hərə bir işlə məşğuldu - yeyən, içən, söhbət edən, rəqs edən, çalan, oxuyan – hamının başı qarışıqdı. Azad oynaya-oynaya Cabbara göz vurdu:

– Doxdur, mən ölüm düzünü de, başa saç tikə bilirsənmi?

Cabbar:

– Müəllim, mən baş həkiməm, siz deyən kimi, həkimxananın böyüyüyəm, hər cür məsələni həll edə bilirəm. Əgər qiymətli başınıza saç əkdirmək istəsəniz, indicə dedim – qulluğunuzda hazırım.

Azad:

– Zəhmət olmasa, telefon nömrənizi verin.

Cabbar o yan, bu yana boylandı, Teymurun oğlu gözünə sataşdı:

– A bala, bir vərəq kağız ver mənə.

Uşaq kağız gətirdi, Cabbar kağızı aldı, bir an düşündü və yazıb Azada uzatdı. Azad "sağ ol" deyib, cibinə qoymazdan əvvəl kağızdakı yazıya baxdı. Kağızda "Baş həkim" ifadəsinin sonuna iri qara hərflə böyük "İ" əlavə edilmişdi, Azad yazıya baxıb güldü, telefon nömrəsinin yanında "Baş həkimİ, əkinçi doxdur Cabbar" yazılmışdı.